

Hukuk Bülteni

Şirketler Hukuku | Türkiye | Eylül 2019

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE ORTAKLARIN VE KANUNİ TEMSİLCİLERİN KAMU ALACAKLARINDAN SORUMLULUĞU

"Ortakların taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile şirkete karşı sorumlu olması" 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("**TTK**") uyarınca sermaye şirketlerine ilişkin temel bir ilkedir. Nitekim, bu prensibin bir yansıması olarak, limited şirket ortaklarının şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü oldukları TTK'da açıkça belirtilmiştir. Buna göre, limited şirketlerde ortaklar yalnızca şirkete karşı taahhüt ettikleri sermaye payları ile sorumludurlar. Benzer şekilde, yine TTK'ya göre anonim şirket pay sahiplerinin yükümlülüğü şirkete yalnızca sermaye katkısı sağlamaktır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da ("**AATUHK**") bu kuralın bir istisnası düzenlenmiştir. 35/1. maddeye göre, "*Limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar.*" Bu kapsamda, kamu alacağının şirketten tahsil edilememiş olması veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması durumunda, söz konusu kamu alacağı için ortaklara sermaye hisseleriyle orantılı olarak doğrudan başvurulabilecektir.

213 sayılı Vergi Usul Kanun'unda ("**VUK**"), AATUHK kapsamındaki bir alacak olan vergi alacakları ile ilgili olarak tüzel kişiler için özel bir düzenleme yapılmıştır. Şöyle ki; VUK'un 10. maddesinde "*Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların (...) mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri (...) tarafından yerine getirilir. Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri*

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınmayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye'de bulunmayan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır" şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen iki hüküm birlikte incelendiğinde, limited şirketin malvarlığından kısmen veya tamamen tahsil edilemeyen veya edilemeyeceği anlaşılan vergi borçlarının şirket ortaklarından tahsili için öncelikle kanuni temsilcilerin takibinin gerekip gerekmediği belirsizdir. Danıştay ve Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun konu hakkında birbirlerinden farklı yönde kararlar vermesi sonucunda Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu tarafından, 20 Haziran 2019 tarih ve 30807 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan bir İçtihadı Birleştirme Kararı ("**İBK**") verilmiştir.

İBK, birbiri ile çelişen çeşitli kararları incelemiştir. İBK'ya konu olan kararlardan bir kısmında, yukarıda bahsi geçen kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde limited şirketten tahsil olanağı bulunmayan kamu alacağının öncelikle, kamu alacağının tümünün ilgili olduğu dönemde şirkette kanuni temsilci olan müdür(ler)den tahsil edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Buna rağmen tahsil edilemediği taktirde, söz konusu alacağın ilgili olduğu dönemdeki şirket ortaklarının mal varlığından, ilgili ortakların sermaye oranı ile sınırlı olmak üzere tahsili yoluna gidilebileceğine hükmedilmiştir. Bu yönde olan kararlarda, şirketten tahsil edilemeyen kamu alacakları için kanuni temsilciye başvurulmadan şirket ortaklarının ilgili borçtan doğrudan sorumlu tutulmalarının hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır. Kararlar, şirketten tahsil edilemeyen alacağın tahsili için ilk önce kanuni temsilcinin, sonrasında AATUHK'ya göre ortağın takibi şeklinde bir sıra izlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

İBK'ya konu olan kararların diğer kısmında ise tahsil edilemeyen kamu alacaklarının takibi için, kanuni temsilci ve şirket ortakları arasında herhangi bir sıralama olmadığına hükmedilmektedir. Bu kararlarda, limited şirketlerin kanuni temsilcileri ile ortakları açısından farklı takip usulleri düzenlendiği; ilgili kanun hükümleri uyarınca kanuni temsilcinin kamu alacağının tamamından sorumlu olduğu ancak şirket ortaklarının sermayesi ile sınırlı şekilde sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Mahkeme kararlarındaki farklılıklar ve bunun sonucu olarak uygulamada ortaya çıkan tartışmalar ışığında, İBK, ikinci yaklaşımı benimsemiştir. Bu doğrultuda, limited şirketin kanuni temsilcileri ve ortakları arasında kamu alacaklarının tahsiline ilişkin bir öncelik sıralaması bulunmamaktadır.

Yakın tarihte, Anayasa Mahkemesi de ("**AYM**") benzer konuda bir karar vermiştir. AYM'nin 19 Haziran 2019 tarihli bu kararı, sermaye şirketlerinden tahsil edilemeyen kamu borçlarına ilişkin olarak mahkemelerin güncel yaklaşımını anlamakta bir rehber olarak kabul edilebilir. AYM bu kararında, anonim şirketten tahsil edilemeyen sosyal güvenlik primi borcuna ilişkin bir başvuruyu değerlendirmiştir.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Sosyal güvenlik primi borçlusu olan bir anonim şirketin yönetim kurulu üyesi AYM'ye başvurarak, bu borç doğduğu sırada, anonim şirket adına hareket etme konusunda herhangi bir temsil yetkisine sahip olmadığı ve bu sebeple kendisinin bu kamu alacağından sorumlu tutulamayacağını iddia etmiştir.

AYM bu konudaki kararında, Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun ilgili maddesini incelemiş ve düzenleme uyarınca bir yönetim kurulu üyesinin, şirketin sosyal güvenlik primi borcundan sorumlu tutulması için temsil yetkisine sahip olması gerekmediğine hükmetmiştir. AYM ayrıca, AATUHK'nın 35. maddesini "*tüzel kişilerden veya adi şirketlerden tahsil edilemeyen ve tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacakları bu kanun hükümlerine uygun olarak, kanuni temsilcilerinin ve bu adi şirketlerin yöneticilerinin münferit malvarlıklarından tahsil edilebilecektir.*" şeklinde yorumlamıştır.

Yukarıda belirtilen hükümlere dayanarak AYM, başvuran yönetim kurulu üyesinin, anonim şirketin bu üyenin görev süresinden önce doğmuş olan ve tahsil edilemeyen sosyal güvenlik primi borçlarından sorumlu tutulmasına hükmetmiştir. Ayrıca TTK'da öngörülen yönetim kurulu üyelerinin devredilemez bir görevi olan yönetim görevleri üzerindeki denetimlerinden bahsetmiştir. AYM bu yükümlülüğü mevcut yönetim kurulu üyelerinin önceki yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin faaliyetleri üzerindeki denetim yükümlülüğünü kapsayacak şekilde geniş yorumlamış, dolayısıyla yönetim kurulunun görev sürelerinden önce doğmuş olan ve tahsil edilemeyen kamu alacaklarından sorumlu olacakları sonucuna varmıştır.

Hem İBK'da hem de AYM kararında, mahkemelerin uygulamadaki tartışmayı sona erdirmek adına kamu alacaklarına ilişkin yaklaşımının en hızlı yöntem ve süreci sağlamak olduğu açıktır.

İLETİŞİM

Av. Aslihan Balcı

Stj. Av. Özge Gizem Yerlikaya

abalci@kolcuoglu.av.tr

ogyerlikaya@kolcuoglu.av.tr